

אריאל ולילי שרון בטקס הפרידה

ירון בטקס הפרידה משרון

החוק להסיק מסקנות. ובעיקר: הם ניסחו את המסקנות במתכוון כך שאריאל שרון יוכל להישד. חוות-הדעת של היועץ המיספטי, שאישר כי התוצאה הזאת תואמת את לשון הדין נכונה. אילו רצתה הוועדה להביא לחשבון-נפש מוסרי עמוק, שיהיה מלווה ברעידת-אדמה מוסרית ופוליטית, היתה מנסחת את מסקנר תיה כלשון אחרת. ברור שהיא לא רצתה בכך. אחרי שהחלים מן ההלם הראשון, תפס עורך-הדין מנחם בגין את הדבר היסב.

שרון: מסוכן יותר

לתכן כי בעתיד ייווכחו הכל לדעת כי המנצח האמיתי של השבוע הזה היה דווקא האיש אשר נראה כמנוצח העיקרי — אריאל שרון. שרון עצמו אהב לתאר את עצמו, בפי מלחכי-פינתו, כאיש בעל „כוח-הספיגה של מעצמת-על". הוא הוכיח זאת השבוע. הוא ניצל את המחדל של המערך ושל תנועת-השלום על-ידי גיוס תומכיו. אלה היו בסך-הכל מעטים — כמה אלפים עלובים גם ביום שבו היה זקוק למאות אלפים — אך במצב שנוצר היה די בכך כדי להטיל את חתיתו על הממשלה ועל האופוזיציה. הצפע שהיפנס את הארנבת היה אריאל שרון עצמו. הוא נאלץ לוותר על מישרד-הביטחון. חרף כל דיבוריו, הוא עשה זאת ברגע הנכון ובצורה צבאית מסודרת — נסיגה מעמדה אבודה אל עמדה אחרת, בטוחה יותר.

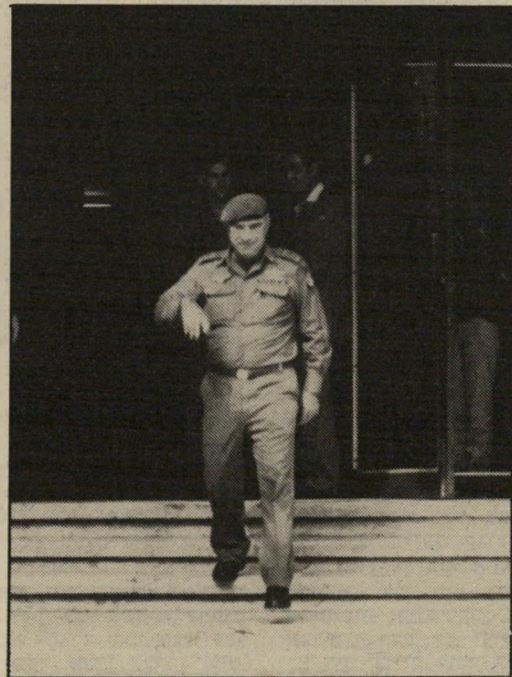
עכשיו הוא נשאר בעמדה מבוזרת בממשלה, שבה יוכל להטיל יום-יום אימה על חבריו, לנטרל את ראש-הממשלה, להפחיד את האופוזיציה ולהכתיב את המהלכים. הוא לא נחלש כמועמד לתפקיד ראש-הממשלה, אחרי הסתלקותו של בגין. יתכן מאוד שכניורה מברעת זו אף התחזק. את מצע-הבחירות שלו, כמנהיג המחנה הלאומי-הקיצוני-הקיצוני (או הניאור-פאשיסטי, בעיני מי שמשוה את המצב לארצות אחרות), הוא השמיע כבר השבוע, בטקס פרידתו ממישרד-הביטחון. בעקפין האשים את בגין ואת ממשלתו באי-היכולת להבטיח את ביטחון המדינה. את סילוקו ממישרד-הביטחון תיאר כחשיפת המדינה לפלישה עיראקית ומצרית, כהסקרתה לפצצה גרעינית, כהקדמה לאבדון בטוח. רק אריק מלך ישראל יוכל להציל את המדינה.

שרון הוא מעתה מנהיג האופוזיציה במדינה, הממוקם בתוך הממשלה עצמה. האיש שהכניס את הפלאנגות הנוצריות אל אתריה-טבח, התייצב השבוע בראש הן פלאנגות היהודיות — נגד הדמוקרטיה, נגד השלום ונגד הממשלה שהוא חבר בה. אורי אבנרי

אך האות לא ניתן. מישרות-אבל קטנות התייצבו ברחבי הארץ. הן היו מרשימות ביופיו הפאתטי. אך הן לא יכלו להשפיע על המאורעות, הקובעים את גורל המדינה. היה זה מחדל נורא, ואולי גורלי, של תנועת השלום הישראלית. עוד זמן רב יעסקו הפרשי-נים בניתוחו — מה קרה בימים האלה, ומדוע. אך את העובדה לא ניתן לשנות.

הוועדה: מעם מדי

לא כמעט הושפעו המעשים המחדלים של השבוע על-ידי הדין של הוועדה עצמה. שניים משלושת חבריה הם מישפטנים, והם יודעים את ערכה של כל מילה. כאשר ניסחו את מסקנותיהם בלשון דיפלומטית עדינה, תחת להשתמש בשפה מישר-פטית נוקשה, הם ידעו את אשר הם עושים — ואת אשר אינם עושים. הם לא הגישו דו"ח אשר יכריח את ראש-הממשלה להגיש את התפטרותו לנשיא. הם לא הכריחו את שר-

רפאל איתן בטקס הפרידה

אך כאשר זה קרה — היה המערך מוכה הלם ואלם, ללא כל יכולת להחליט על מעשה כלשהו. ההחלטה היחידה היתה לשחוק. לא להגיב, „לתת לממשלה לקבל את החלטותיה" — כלומר, להשאיר למנחם בגין את היוזמה החופשית והביצעית. קשה להבין מה הביא להחלטה מטומטמת זו — זולת הפחד. הפחד הגם, הפרימיטיבי, הבנת-ירציונלי. הפחד מפני הרחוב. הפחד מפני בגין.

המערך דומה עתה לארנבת מהופנטת, המסתכלת בעיני הצפע בלא יכולת לזוז ולברוח. החשש שמא בגין יאשים אותו בנאום מעל המירפסת בכניסה ובסיוע לאויב, ושמה המונים מוסתים ירדפו אחרי פרס בעגבי-ניות, שיתק אותו לחלוטין. כאשר קורה משהו, האינס-טינקט הראשון של המערך הוא להתכווץ מפחד, ולחשוב על הנאום הדמגוגי הבא של בגין, שבו ייסר את המערך בשוטים ובעקרבים.

זה קרה השבוע. היתה למערך הזדמנות אחת ויחידה ליטול לידי את היוזמה ולכפות על הממשלה את דעת-הקהל של ישראל השפויה: לגייס 400 אלף איש ואשה להפגנת-ענק, בדומה להפגנה שכפתה על בגין ושרון את עצם מינוי ועדת-החקירה. מצב-הרוח הציבורי התאים לכך. אילו צעדה הפגנה כזאת ביום הרביעי שעבר, או לכל היותר בשבת — היה המוראל בארץ משתנה לחלוטין, שוחרי החוק והדמוקרטיה היו מרימים ראש ומזדקפים, והשילטון ברחוב היה נלקח מידי האספסוף הצרחני של „אריק מלך ישראל".

זה לא קרה. שימעון פרס, שדאג אך ורק להופעתו ה„מדינאית" וה„אחראית", ישב באפס-מעשה. אנשי שרון השתוללו ברחובות. אם חשב מישהו במסדר-ל, ובשאר מרכיבי הקואליציה, שהגיעה השעה להקים קואליציה חליפית, הוא שכח זאת במהרה. פרס, המפסידן הניצח, הפסיד שוב. היה זה הפסדו האחרון, והגרוד ביותר.

„שלום עכשיו": לא עכשיו

תנועת השלום כולה שותקה בגלל אפס-המעשה של המערך. 400 אלף המפגינים של שלום עכשיו לא צעדו ביום השבת, מפני שהתנהגות המערך ביטלה אפשרות זו. אם הכל תלוי בטיב העיתוי, הוחמץ העיתוי הגורלי. תחת זאת יצאו לרחובות חבורות קטנות של אנשי-שלום נאמנים, הפגנות קטנות הרבה יותר של הימין מול הפגנות קטנות ורועשות הרבה יותר של הימין הקיצוני. כך נוצר הדימוי של „שני הקצוות" — שני מיעוטים קטנים המתקוטטים ביניהם, בעוד שהרוב הגדול של בגין ופרס מאוחד בקונסנזוס הלאומי. באחת ההפגנות האלה נרצח אמיל גרינצווייג. גל אדיר של זעם הציף את המדינה. אילו ניתן האות, היו מאות אלפים יוצאים להפגנה אדירה של הודעה.